

[Viggo Starcke.]

på sessionen i stedet for som nu efter indkaldelsen.

I forbindelse hermed er det naturligt at rejse spørgsmålet om indførelsen af et psykologisk forsvar i Danmark, hvilket retsforbundet også har gjort i sit forsvarsforslag.

Der er for ganske nylig fremkommet en svensk rigsdagsbetænkning med titlen „Psykologisk forsvar“, hvori det udtales, at man må vente, at psykologiske kampmidler vil blive udnyttet i stor stil både før en fremtidig krig og under en fremtidig krig, hvis en sådan skulle udbryde. Sverige regner med, at det kan blive udsat for en intensiv psykologisk bekæmpelse, hvis det skulle blive genstand for et væbnet angreb. Den psykologiske krigsførelse er således blevet en meget vigtig faktor jævnsides med den psykologiske virkning under det, man kalder den kolde krig, en faktor, som under en moderne total krig vil indvirke på befolkningens evne og vilje til at holde ud. Den svenske kommission, der har afgivet betænkning, foreslår, at der oprettes en organisation for psykologisk forsvar, og kommissionen slutter sin betænkning med at understrege nødvendigheden af, at riget ved en krigs udbrud råder over en arbejdsduelig organisation for det psykologiske forsvar. Et sådant forsvar må forberedes, siger betænkningen, for også på dette område gælder sætningen, at et improviseret forsvar ikke kan føre til målet, men at forberedelse i fred er et grundvilkår for et virkningsfuldt forsvar.

Forsvarsministeren opfordres herved til at overveje nedsættelsen af en kommission med henblik på skabelsen af et psykologisk forsvar i Danmark.

Et tredje spørgsmål vil jeg gerne udtale mig om. Jeg vil gerne udtale min glæde over, at rationaliseringsteknikken er ved at holde sit indtog i forsvaret; men man savnede en redegørelse fra den højtærede forsvarsminister for spørgsmålet om en rationaliseringsundersøgelse af tjenestetiden.

I december 1951 fremdrog retsforbundet her i salen den arbejdsanalyse, som var blevet iværksat ved ingeniørkompagniet i Aarhus i vinteren 1951. Denne analyse viste, at udnyttelsesgraden ved kompagniets start lå på 32 pct.,¹ men at det bl. a. takket være rationaliseringstekniske foranstaltninger lyk-

kedes at bringe udnyttelsesgraden op på 59 pct., altså nærmest en fordobling. Selvom der ikke kan generaliseres ud fra denne undersøgelse, så bekræftede den dog den militære rationaliseringskommissions indtryk af, at der ved værnene er en betydelig spildtid, et spørgsmål, som jo den dag i dag giver anledning til kritik af arbejdet i værnene.

Undersøgelsens laveste tal for uproduktivt arbejde, nemlig 2 timer og 9 minutter, svarer for en hær på 20 000 mand til ca. 13 mill. mandtimer om året. Der er jo ved undersøgelsen i Aarhus skabt mulighed for, at dette tal nu kan reduceres, og der er indhentet værdifulde erfaringer til fortsættelse af undersøgelsen af det danske forsvar på en bredere basis end et kompagni. Vore to nabolande, Norge og Sverige, har vist stor forståelse af dette problem. Den norske forsvarskommission udtaler, at det er et hovedkrav, at øvelsestiden bliver rationelt udnyttet, og den norske rationaliseringskommission slår til lyd for gennemførelse af foranstaltninger, der direkte tager sigte på at højne moralen. Jeg beder om tilladelse til et par ganske korte citater. Den norske rationaliseringskommission udtaler:

„at bedre udnyttelsen af tjenestetiden vil i sig selv være den bedste stimulans for moralen“.

Iøvrigt går kommissionen stærkt ind for, at den militærpsykologiske virksomhed udbygges som et meget aktivt led i et kontinuerligt arbejde for bedre udnyttelse af tjenestetiden. Også den svenske forsvarschef går stærkt ind for rationaliseringsforanstaltninger i værnene, for at man derigennem kan iagttage alle muligheder for at iværksætte besparelser. Han udtaler, at den militære ledelse har ansvaret for, at alle foranstaltninger for at gøre uddannelsen mere virkningsfuld bliver foretaget, og at nye veje og metoder efterhånden prøves og vælges, for at det bedste resultat kan nås.

Den svenske betænkning om forholdet mellem befalingsmænd og menige er stærkt optaget af disse synspunkter, og betænkningen siger side 97:

„Så længe de værnepligtige har en følelse af, at den tid, de tvinges til at ofre på den militære uddannelse, ikke udnyttes helt ud, så længe kommer de ikke til at føle den solidaritet overfor befa-